

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 33/01

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dňa 31. augusta 2001 o podnete JUDr. Ing. R. V., bytom B., zastúpeného JUDr. V. V., komerčným právnikom, B., namietajúcom porušenie základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I vo veciach sp. zn. 10 Nc 53/98, 22 Nc 53/99, 16 C 82/99 a 10 C 140/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. Ing. R. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I vo veciach sp. zn. 22 Nc 53/99, 16 C 82/99 a 10 C 140/98 bolo porušené.

2. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 10. novembra 2000 doručený podnet JUDr. Ing. R. V., bytom B. (ďalej len „navrhovateľ“), zastúpeného komerčným právnikom JUDr. V. V., B., v ktorom namietal porušenie v ňom uvedených základných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) a ďalšími štátnymi orgánmi menovanými v podnete, a to v konaniach súvisiacich s predajom bytov v bytovom dome na Dobrovičovej ulici č. 4 v Bratislave a jeho, podľa tvrdenia navrhovateľa, nezákonnej nadstavbe.

Ústavný súd podnet navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu a po zistení, že podnet v časti namietajúcej porušenie základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy konaním okresného súdu vo veciach sp. zn. 10 Nc 53/98, 22 Nc 53/99, 16 C 82/99 a 10 C 140/98 obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti upravené v ustanoveniach § 20 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a že nie sú ani ďalšie dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, podnet v tejto časti prijal uznesením sp. zn. III. ÚS 33/01 z 5. apríla 2001 na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti podnet odmietol pre nepríslušnosť ústavného súdu na prerokovanie veci.

Po prijatí časti podnetu na konanie (ďalej len „podnet“) ústavný súd požiadal okresný súd o písomné stanovisko k prijatému podnetu a predloženie na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov.

Predseda okresného súdu v písomnom vyjadrení sp. zn. Spr 2040/01 z 11. júla 2001 zdôvodňoval príčiny prietáhov v konaní (okrem veci sp. zn. 10 Nc 53/98, kde konanie podľa jeho tvrdenia prebiehalo „bez akýchkoľvek prietáhov“) postupne

podľa jednotlivých podnetom napadnutých vecí. Dôvodom prietáhov v konaní má podľa jeho tvrdenia byť nedostatočné personálne obsadenie súdu sudcami a z toho vyplývajúci vysoký počet nevybavených vecí pripadajúcich na jedného sudcu. V závere svojho stanoviska uviedol, že „na nedostatočné personálne obsadenie tunajšieho súdu sudcami, administratívnymi pracovníčkami, resp. na potrebu navýšenia ich počtov a zlepšenia vybavenia súdu a pracovných podmienok neustále upozorňujeme vedenie rezortu spravodlivosti. Pokiaľ ide o podnetom napadnuté konania, zastávam názor, že v konaní 10 Nc 53/98 nedošlo k žiadnemu prietahu. Pokiaľ ide o konania sp. zn. 22 Nc 53/99, 16 C 82/99 a 10 C 140/98, nejde o zbytočné prietahy, keďže tieto boli spôsobené objektívnymi skutočnosťami - veľkou zaťaženosťou sudcov tunajšieho súdu, ktorá je spôsobovaná migráciou sudcov, resp. ich ospravedlnenými neprítomnosťami v práci (napr. materská dovolenka, chorobnosť a pod.)“.

Obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd o podnete navrhovateľa konal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania (§ 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

II.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá,

ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie sa účastníka konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

A

Vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 10 Nc 53/98 sa navrhovateľ domáhal nariadenia predbežného opatrenia proti odporcom - mestskej časti Bratislava - Staré Mesto a stavebnej spoločnosti R., s. r. o., B., vo veci zákazu nakladania s povalovými priestormi bytového domu na Dobrovičovej ulici č. 4 v Bratislave a vykonávania akýchkoľvek stavebných prác na tomto objekte až do právoplatného rozhodnutia súdneho sporu o neplatnosti zmluvy o výstavbe uzatvorenej medzi odporcami. Návrh bol okresnému súdu doručený 26. augusta 1998. Prvostupňový súd uznesením z 30. septembra 1998 nariadil predbežné opatrenie. Odvolanie odporcov spolu so súdnym spisom bolo doručené Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) 14. decembra 1998, ktorý uznesením č. k. 14 Co 219/98-51 z 31. marca 1999 potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Zo súdneho spisu v predmetnej veci ústavný súd zistil, že rozhodnutie okresného súdu č. k. 10 Nc 53/98 z 30. septembra 1998 nadobudlo právoplatnosť 22. júna 1999.

Podľa ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím (napr. II. ÚS 26/95). Taktiež v konaní sp. zn. II. ÚS 64/99 ústavný súd vyslovil názor, že právo zaručené občanovi podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci.

V predmetnej veci bol účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (t. j. odstránenie stavu právnej neistoty) dosiahnutý

právoplatným rozhodnutím okresného súdu skôr (22. jún 1999), ako sa navrhovateľ domáhal jeho ochrany podaním podnetu na ústavný súd (10. november 2000).

Ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k porušeniu namietaného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo (napr. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00).

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd podnetu navrhovateľa v tejto časti nevyhovel.

B

Vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 22 Nc 53/99 sa navrhovateľ domáhal nariadenia predbežného opatrenia proti odporcom - mestskej časti Bratislava - Staré Mesto a stavebníkom Ing. M. L. a Ing. I. L. z B. vo veci zákazu nakladania s povalovými priestormi bytového domu na Dobrovičovej ulici č. 4 v Bratislave a zdržania sa akýchkoľvek stavebných prác v tomto objekte až do právoplatného rozhodnutia súdneho sporu o neplatnosti zmluvy o výstavbe uzatvorenej medzi odporcami.

Návrh na nariadenie predbežného opatrenia bol doručený okresnému súde 16. júna 1999. Okresný súd uznesením č. k. 22 Nc 53/99-40 z 27. júla 1999 konanie zastavil v časti žiadajúcej nariadenie predbežného opatrenia a vo zvyšnej časti návrh zamietol.

Súdny spis s odvolaním navrhovateľa bol doručený odvolaciemu súde 10. septembra 1999, ktorý uznesením z 30. novembra 1999 č. k. 17 Co 358/99-53 zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Druhostupňové rozhodnutie bolo doručené okresnému súde 16. februára 2000, ktorý

ho účastníkom konania doručil v mesiacoch marec a apríl 2000 (posledný záznam súdu o doručení je z 3. apríla 2000).

Dňa 12. decembra 2000 jeden z navrhovateľov (Ing. P. H.) doručil okresnému súdu späťvzatie svojho návrhu na začatie konania.

Okresný súd uznesením č. k. 22 Nc 53/99-60 z 18. apríla 2001 nariadil odporcom predbežné opatrenie a konanie v časti návrhu navrhovateľa (Ing. P. H.) zastavil. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. mája 2001.

Plynulosť konania vo veci bola prerušená v období od mesiaca apríl 2000 až do 18. apríla 2001, keď vo veci bolo procesne rozhodnuté (12 mesiacov). Predseda súdu toto obdobie nečinnosti zdôvodňuje skutočnosťou, že zákonná sudkyňa odišla z rezortu justície a jej 220 nevybavených vecí bolo prerozdelených medzi dve iné sudkyne, ktoré boli takisto zaťažené vysokým počtom nevybavených vlastných vecí. Keďže v rozvrhu práce na súde majú prijatú zásadu, že veci sa vybavujú v poradí, v akom boli na súd doručené, nová sudkyňa vo veci rozhodla až v lehote vyplývajúcej z dodržania tohto postupu.

Pri posudzovaní kritérií rozhodujúcich pre zistenie, či v konaní o tejto veci došlo k zbytočným priet'ahom, ústavný súd konštatuje, že nariadenie predbežného opatrenia (už aj vzhľadom na právoplatné rozhodnutie súdu v analogickej veci - sp. zn. 10 Nc 53/98) nie je fakticky a ani právne zložité. Účastníci konania svojím správaním sa nespôsobili spomalenie postupu konania. Zo súdneho spisu (aj zo stanoviska predsedu súdu) vyplýva, že plynulosť konania bola prerušená v období od 3. apríla 2000 (posledný úkon súdu v doručovaní) do 18. apríla 2001 (rozhodnutie vo veci), a to z personálno-organizačných problémov vo veci konajúceho súdu.

Vychádzajúc z medzinárodného štandardu uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj z ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu platí, že nadmerné množstvo vecí (počet nevybavených vecí, o ktorých má súd

rozhodnúť), v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za pomalé konanie, t. j. za prieťahy v konaní (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 40/97, II. ÚS 18/98).

Vzhľadom na faktickú a právnu nenáročnosť posudzovanej veci namietané nedostatočné personálne obsadenie súdu sudcami a z toho vyplývajúci vysoký počet nevybavených vecí pripadajúcich na jedného sudcu ústavný súd neprijal ako dostatočnú a dôvodnú obranu na ospravedlnenie pomalého konania (prieťahov) súdu vo veci. Okresný súd mal k dispozícii právny názor odvolacieho súdu, nepotreboval vykonať doplňujúce dokazovanie, mal k dispozícii výsledky právoplatne ukončeného konania v analogickej skutkovej a právnej veci, teda mohol ďalej plynule konať a rozhodnúť, a to podstatne skôr ako po uplynutí temer 12 mesiacov od doručenia druhostupňového rozhodnutia účastníkom.

C

Vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 82/99 sa navrhovateľ podaním žaloby domáhal vydania rozsudku nahradzujúceho vyhlásenie vôle podľa ustanovenia § 161 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, a to na uzatvorenie zmluvy o prevode vlastníctva bytu podľa príslušných ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.

Žaloba bola doručená súdu 23. júla 1999. Na výzvu okresného súdu zo 14. októbra 1999 navrhovateľ doplnil žalobu 4. novembra 1999. Okresný súd uznesením z 28. februára 2000 č. k. 16 C 82/99-90 konanie zastavil. Odvolanie navrhovateľa so súdnym spisom bolo doručené odvolaciemu súdu 30. marca 2000, ktorý uznesením č. k. 16 Co 119/00-103 z 25. mája 2000 rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uznesenie odvolacieho súdu bolo doručené na okresný súd 16. júna 2000 a navrhovateľovi 30. júna 2000. Okresný súd 1. februára 2001 (po 7 mesiacoch nečinnosti) zaslal odporcovi v spore žalobu na

vyjadrenie. Právny zástupca odporcu požiadal 19. februára 2001 okresný súd o možnosť nahliadnuť do súdneho spisu a 27. februára 2001 o doručenie návrhov kúpnych zmlúv žalobcov. Navrhovateľ bol okresným súdom 27. apríla 2001 vyzvaný na predloženie po 1 exemplári návrhu zmluvy o prevode vlastníctva bytu, ktoré bolo potrebné zaslať odporcovi na vyjadrenie. Výzva bola splnená navrhovateľom 10. mája 2001. Posledný záznam v súdnom spise je 2. júla 2001, kedy navrhovateľ žiadal o umožnenie nahliadnutia do súdneho spisu.

Súdny spis bol doručený ústavnému súdu 16. júla 2001.

Podľa už vyššie uvedeného vyjadrenia predsedu okresného súdu zákonná sudkyňa postupovala vo vybavovaní veci plynule, a to v rámci možností, „ktoré sú determinované veľkým počtom nevybavených vecí v oddelení 16 C“.

Posúdením súdneho spisu vo veci sp. zn. 16 C 82/99 ústavný súd konštatuje plynulosť v konaní až na obdobie od 16. júna 2000 do 1. februára 2001, počas ktorého okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon. Toto vyše 7-mesačné obdobie nečinnosti kvalifikuje ústavný súd ako zbytočné priesťahy v konaní, nakoľko ďalším nasledujúcim procesným úkonom v konaní bolo doručenie žaloby odporcovi na vyjadrenie, čo nie je úkon fakticky a ani právne náročný a pri dobrej organizácii práce vo veci konajúcej sudkyne aj časove podstatne skôr zvládnuteľný. V správaní sa účastníkov konania ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by spôsobili spomalenie postupu súdneho konania.

D

Vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 140/98 sa navrhovateľ návrhom doručeným okresnému súdu 4. novembra 1998 domáhal určenia neplatnosti zmluvy o výstavbe č. 28596 zo dňa 4. júna 1997, ktorú mestská časť Bratislava - Staré Mesto uzatvorila so stavebníkom R. s. r. o., B. Podaním z 1. decembra 1998 odporca R., s. r. o., doručil súdu plnomocenstvo pre advokáta, ktorý ho bude zastupovať

v spore. Podaním doručeným okresnému súdu 18. januára 1999 navrhovateľ doplnil návrh na začatie konania o rozšírenie účastníkov na strane odporcov. Od uvedeného dátumu sa v súdnom spise nenachádza žiadny záznam, ktorý by potvrdzoval konanie zákonného sudcu v predmetnej veci.

Predseda okresného súdu nečinnosť sudcu v tejto veci zdôvodňuje nasledovne: „Návrh v označenej veci bol súdu doručený 4. 11. 1998. K tomuto dátumu bolo v odd. 10 C zapísaných 361 nevybavených vecí. S účinnosťou od 16. 8. 1999 v dôsledku návratu JUDr. D. K. z materskej dovolenky bolo toto súdne oddelenie pridelené uvedenej sudkyňi. Táto skutočnosť (zmena zákonného sudcu), ako aj veľký počet nevybavených vecí za uplatňovania zásady, že jednotlivé veci sa vybavujú v zásade podľa poradia, v akom boli súdu doručené, spôsobili, že v označenej právnej veci nebolo započaté s prípravou pojednávania.“

Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného vo veci sp. zn. I. ÚS 57/97: „Rýchlosť a účinnosť každého súdneho konania je objektívne podmienená charakterom, ako aj právnou a faktickou zložitosťou prejednávanej veci, ďalej správaním sa samotného účastníka (ov) súdneho konania a napokon aj činnosťou (súčinnosťou) štátnych a iných orgánov zúčastňujúcich sa súdneho konania. Prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je však organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Takáto povinnosť je konkretizovaná jednak v § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej v § 100 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd bez ďalších návrhov tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, a napokon v § 114 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého predseda senátu pripraví konanie tak, aby bolo možné rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní. O prieťahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec nevyužije tie procesné alebo iné prostriedky, účelom

ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež „rýchlej“ ochrany práv účastníkov súdneho konania.“

Právo zaručené občanovi podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci (II. ÚS 64/99).

Vychádzajúc z obsahu súdneho spisu v predmetnej veci (ako aj z vyššie citovaného vyjadrenia predsedu okresného súdu), bez potreby skúmania ostatných kritérií na posúdenie dodržania základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje porušenie tohto základného práva nečinnosťou okresného súdu, ktorý si svoju prácu nedokázal zorganizovať tak, aby konal v súlade s ustanovením čl. 48 ods. 2 ústavy a príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a aby svojou nečinnosťou nespôsobil zbytočné prietahy v konaní.

Keďže ústavný súd zistil, že vo veciach sp. zn. 22 Nc 53/99, 16 C 82/99 a 10 C 140/98 okresný súd nepostupoval spôsobom, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľa, rozhodol tak, že zbytočnými prietahmi v jeho konaní došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2001